

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

17. Suspectum Patribus & periculosum Fati nomen quo bono intellectu
possit nominari?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

lutè, sed ad diuinam prouidentiam; unde oritur, relatus. Per eiusmodi autem ordinem seu dispositionem dicitur *diuina prouidentia suis quæque necesse ordinibus*, quia, illius interuentu reipsa, perficit Deus, quæ apud se statuit faciendæ. Videt enim omnia antè, quàm fiant: & alia quidem absolutè statuit facere, alia autem, facere, sub conditione; alia etiam permittere: quæ omnia certò præuidet. Vnde illa, vt in scholis loquuntur, *in sensu composito*, seu posito, quòd præuideantur à Deo, qui falli non potest, necessitatem quandam, non *antecedentem*, sed *consequentem* accipiunt; quæ libertati non obstat. Sicut non obstat libertati urbem, sua sponte, ingredientis, quòd eum vigil in turri excubans videat ingredientem. Liberè ingreditur in urbem, & posset non ingredi, si vellet, aut sub ipsa etiam porta reuerti; quòd ipsum etiam excubitor è turri videret. Si tamen ponamus, videri eum ingredientem à vigile, necesse est, eum ingredi, non quidem absolutè, & quantum attinet ad illius liberrimam voluntatem; sed respectiuè, atque in ordine ad illum, qui eum conspicit intrantem: non enim eum, conspiceret, si non intraret; nec posset non intrare, si intrare conspiceretur; si tamen sponte non intraret, intrare non conspiceretur. Hoc intellectu fortasse Martianus scripsit, Parcas esse, librarías cælitum, archiuique custodes, quæ sententias Iouis, orthographæ, studio veritatis, excipiant, apud Poëtas. Nam, in libro vitæ, & in diphthera diuinæ Prouidentia, inscripta sunt, quæ sunt prospecta, & si prospecta, vera sunt: itaque certò atque infallibiliter erunt futura; licet non futura, & adèò etiam non prospecta esse, potuissent, si, qui liberè agunt, aliter agere voluissent.

Hanc subtilitatem, quia non satis docti, non satis capiunt, *Fati* nomen antiquis Patribus & suspectum, & periculosum visum est; neque tamen, ob infallibilem Dei prouidentiam, omnino repudiatum. Hinc circumspectè D. Augustinus ait: *Omnia fato, fieri, non dicimus; immo nulla fieri fato dicimus: quoniam fati nomen ubi solet à loquentibus poni, id est, in constitutione siderum, qua quisq; conceptus, aut natus est, quoniam res ipsa inaniter asseritur, nihil valere monstramus. Ordinem autem causarum, ubi voluntas Dei plurimum potest, neq; negamus, neq; fati vocabulo nuncupamus, nisi forte vt fatum à sando dictum intelligamus, id est, à loquendo. Non enim abnuere possumus, esse scriptum in litteris sanctis: Semel locutus est Deus, duo hæc audiui: Quoniam potestas Deest: &, Tibi, Domine, misericordia,*
qui

XVII.

S. Augustin.
lib. 5. de Ci-
uit. cap. 9.

qui reddis unicuique, secundum opera eius. Quod enim dictum est, semel locutus est Deus, intelligitur, immobiliter, hoc est, incommutabiliter, sicut noui incommutabiliter omnia, quae futura sunt, & quae ipse facturus est. Hac itaque ratione possemus à fando fatum appellare, nisi hoc nomen iam in alia re soleret intelligi, quò corda hominum nolumus inclinari. Et ibidem. Voluntates nostrae aliquid per se valent, quia valituras atque facturas ille praesciuit, cuius praescientia falli non potest. Quapropter, si mihi fati nomen alicui rei adhibendum placeret, magis dicerem, fatum esse infirmioris, potentioris voluntatem, qui eum habet in potestate, quam illo causarum ordine, quem non usitato, sed suo more, Stoici fatum appellant, arbitrium nostrae voluntatis auferre. Vbi in compendio habes, quidquid huc vsque disputatum est, nomen Fati vitandum. Christiano, aut ita intelligendum, ut neque ab astris, neque à causarum ordine vis aut necessitas liberae hominis voluntati inferri existimetur; tametsi Deus, etiam quae liberè ac contingenter futura sunt, necessariò & non contingenter, sed certò ac infallibiliter prauideat, & unicuique, secundum opera eius, quae prauidet, reddere statuat; siue praemia, secundum misericordiam, siue supplicia secundum potestatem. Hinc sicut à Quintiliano, *sua quisque Fortune faber*, ita etiam sui dici quisque potest Fati author; prout enim se gerit, sic recipit. Sic Deus infallibiliter recepturum vidit, sic ab aeterno, visis delictis, aut meritis, incommutabiliter statuit: sic facta, antequam fierent, iudicauit. Qua de causa rectè Sophonias dixit: *Querite Dominum omnes mansueti terra, qui iudicium eius estis operati*: ita enim estis operati, sicut Deus ab aeterno prauidit iudicauitque, vos mercede dignos, *querite ergo Dominum, ut ab eo, quod meruistis, accipiatis*. At quaerat aliquis, si homines, Fato non aguntur, sed diuina prouidentia omnia contingunt, quamobrem tanti Casus humana rotent? posset enim utique caelestis illa sapientia hominem, per compendia ducere, Huic quaestioni etsi sufficerent causae Casuum superius allatae, paulò tamen deductius, est respondendum.